

Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið **Stefnumál ráðherra**

| **Stjórnarráð Íslands**
| Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið

Stefnumál ráðherra

Ráðuneytið vinnur að fjölmörgum mikilvægum verkefnum hverju sinni. Ráðherra setti 25 mál í forgang sem unnið var að á kjörtímabilinu í takt við stjórnarsáttmála og stefnur og áætlanir ráðuneytisins í málaflokkum þess.

Stefnumál ráðherra

Fjarskipti, grunnskrár og póstmál

1. Innleiðing 5G tækninnar í fjarskiptum
2. Samnýting innviða
3. Ísland ljóstengt
4. Stóreflt net- og upplýsingaöryggi
5. Öryggi fjarskiptasambanda við önnur lönd
6. Regluverk um landshöfuðlén Íslands
7. Afnám einkaréttar í póstpjónustu
8. Endurskoðun á regluverki um málefni þjóðskrár Íslands

Samgöngur

9. Hraða uppbyggingu í vegamálum og innviðum í samgöngum
10. Umferðaröryggi aukið
11. Uppbygging samgangna á höfuðborgarsvæðinu
12. Stefna í almenningssamgöngum
13. Breytingar á umhverfi leigubífreiða
14. Flugstefna mótuð
15. Orkuskipti í samgöngum
16. Einföldun og samræming regluverks um skip

Umbótaverkefni

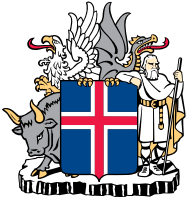
- A. Áætlanir samhæfðar
- B. Rafræn stjórnsýsla og nýsköpun
- C. Aukin gæði eftirlits
- D. Þjónustumiðaðri stjórnsýsla

Byggðamál

17. Blómlegar byggðir
18. Opinber þjónusta kortlögð
19. Höfuðborgarstefna mótuð
20. Brothættar byggðir

Sveitarstjórnarmál

21. Sveitarstjórnarstigið eftt á landsvísu
22. Skýrara hlutverk landshlutasamtaka
23. Endurskoðun reglna um fjármál sveitarstjórna
24. Stuðningur vegna sameiningar sveitarfélaga
25. Stefna og aðgerðaáætlun um sveitarstjórnarmál

Staða stefnumála

Margir stórir áfangar hafa náðst á kjörtímabilinu af stefnumálum ráðherra í öllum málaflokkum ráðuneytisins.

Staða stefnumála

FJARSKIPTI

Ný stefna í fjarskiptum og heildarlög um fjarskipti móta framtíðina

1

Ný stefna í fjarskiptum fyrir tímabilið 2019-2033 og fjarskiptaáætlun fyrir 2019-2023 var samþykkt á Alþingi árið 2019. Markmið stefnunnar er m.a. að efla samstarf um stefnumótun í fjarskiptum, styrkja samkeppni á fjarskiptamarkaði, tryggja öryggi almennra fjarskiptaneta og tengingar Íslands við umheiminn og ná fram hagkvæmri nýtingu fjármagns.

Frumvarp til nýrra heildarlaga um fjarskipti var lagt fram í annað sinn haustið 2020. Meginmarkmið frumvarpsins er annars vegar að samræma landsrétt uppfærðum samevrópskum reglum á fjarskiptamarkaði, sem m.a. er ætlað að stuðla að hagkvæmri uppbyggingu 5G-kerfa í Evrópu, og hins vegar tryggja aðgengileg, greið, hagkvæm, skilvirk og örugg fjarskipti hér á landi.

Markvisst hefur verið unnið að því á kjörtímabilinu að undirbúa skynsamlega uppbyggingu innviða fyrir 5G sem bráðlega verði nauðsynleg innviðaþjónusta gangi spár eftir. 5G-kerfi verða ásamt ljósleiðarakerfum grunnstoðir fyrir fjórðu iðnbyltinguna og hlutanetið. Í mars 2021 kynnti ráðherra framtíðarsýn undir heitinu Ísland fulltengt, sem felur í sér að íbúar landsins fái aðgang að ljósleiðara og 5G óháð búsetu. Slíkt átak verði verðugur arftaki verkefnisins Ísland ljóstengt.

Ráðherra hefur skipað starfshóp um öryggi fjarskiptakerfa vegna innleiðingar 5G í íslenskt samfélag.

Starfshópurinn gerir tillögur um breytingar á regluverki vegna öryggishagsmuna sem væru til þess fallnar að auka öryggi 5G-kerfa á Íslandi og tryggja traust og trúverðuleika erlendra sem og innlendra aðila enn frekar á fjarskiptakerfinu.

[> Stefna í fjarskiptum 2019-2033](#)

[> Fjarskiptaáætlun 2019-2023](#)

Hagkvæm uppbygging háhraðafjarskiptaneta

2

Ný lög um hagkvæma uppbyggingu háhraðafjarskipta, sem tóku gildi í upphafi árs 2020, auðvelda að taka í notkun nýja tækni með lægri tilkostnaði. Lög in stuðla að samnýtingu jarðvegsframkvæmda við lagningu ljósleiðara eða annarra innviða í þágu samfélagsins. Lagasetningin var mikilvægt skref til að ryðja úr vegi mögulegum hindrunum fyrir innleiðingu nýrrar tækni.

Í gildandi fjarskiptaáætlun er lögð áhersla á að stuðla að verði að aukinni og hagkvæmri samnýtingu veituframkvæmda við uppbyggingu fjarskiptainnviða.

[> Lög um ráðstafanir til hagkvæmrar uppbyggingar háhraðafjarskiptaneta](#)

Ljósleiðaravæðingu í dreifbýli lokið

3

Landsátakinu Ísland ljóstengt lauk vorið 2021 þegar síðustu styrktarsamningar fjarskiptasjóðs við sveitarfélög voru gerðir. Frá árinu 2016 hafa 57 sveitarfélög hlotið styrki til að tengja um 6.200 styrkhæfa staði með ljósleiðara en þúsundir annarra bygginga og sumarhúsa hafa notið óbeint góðs af uppbyggingunni. Stórbættar fjarskiptatengingar hafa bylt forsendum búsetu og atvinnurekstrar í sveitum landsins en ný skýrsla um Ísland ljóstengt leiðir í ljós ótvíræðan árangur og samfélagslegan ávinning af verkefninu.

Framlag ríkisins til verkefnisins nam alls 3.350 m.kr. Fjarskiptasjóður úthlutaði 2.950 m.kr. í styrki á árunum 2016-2021 en ráðuneytið hefur alls lagt til 400 m.kr. á grunni byggðaáætlunar. Sveitarfélög og íbúar hafa lagt til sambærilega fjármuni en framkvæmdir eru á ábyrgð sveitarfélaga, sem hafa ýmist kosið að eiga og reka kerfin, leigja út reksturinn eða selja til fjarskiptafyrirtækja.

Verkefnið stóðst áætlanir um kostnað og tíma þrátt fyrir um 60% aukningu á umfangi. Árið 2015 var umfangið talið vera um 3.800 staðir, heildarstofnkostnaður áætlaður allt að 8 ma. kr. og því átti að ljúka fyrir árslok 2021.

Kveikjan að Ísland ljóstengt var framtíðarsýn og markmið stjórnvalda um að ljósleiðaravæða dreifbýlið en hornsteinn var lagður að með blaðagrein Sigurðar Inga Jóhannssonar árið 2013 undir yfyrskriftinni „Ljós í fjós“.

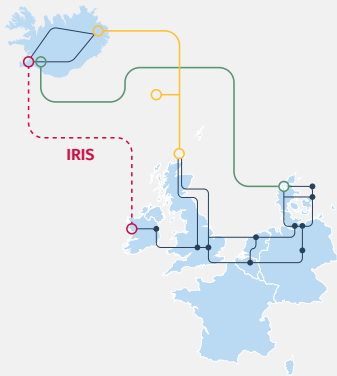
Ísland ljóstengt

6.200

Fjöldi tengdra staða

3.350 m.kr.

Fjárframlag ríkisins

Nýtt samvinnuverkefni, Ísland fulltengt, mun leggja grunn að næsta mikilvæga áfanga sem er ljósleiðaravæðing byggðakjarna. Það verður gert í samræmi við markmið fjarskiptaáætlunar um að ljúka ljósleiðaravæðingu landsins alls fyrir árslok 2025.

[> Nánar um Ísland ljóstengt](#)
[> Skýrsla um samfélagslegan ávinning af Ísland ljóstengt](#)

Tímamót með gildistöku nýrra laga um net- og upplýsingaöryggi

4

Mikil tímamót urðu þegar ný lög um öryggi net- og upplýsingakerfa mikilvægra innviða tóku gildi í september 2020. Lögin eru þau fyrstu sinnar tegundar hér á landi en meginmarkmið þeirra er að auka öryggi net- og upplýsingakerfa og bæta viðbrögð við öryggisatvikum. Lögin byggjast á því að öryggi mikilvægra innviða og kerfislega mikilvægra fyrirtækja sé grundvöllur efnahags- og samfélagslegrar starfsemi. Starf netöryggisráðs sem samstarfsvettvangs stjórnvalda um net- og upplýsingaöryggi var einnig eftt með lögunum. Í kjölfar gildistöku laganna hefur Netöryggisveitin verið eflað, bæði hvað varðar mannaflo og búnað.

Nýju lögin kveða á um skyldu allra mikilvægra innviða að senda netöryggisveit tilkynningu um alvarleg atvik eða áhættu sem ógnar öryggi net- og upplýsingakerfa þeirra. Í þessu skyni var opnuð árið 2020 sérstök tilkynningagátt um öryggisatvik til að auðvelda stofnunum og fyrirtækjum að tilkynna um öryggisatvik sem kunna að koma upp í rekstri þeirra.

Vorið 2021 hófst vinna við að móta nýja netöryggisstefnu innan ramma stefnu um fjarskipti. Stuðst var við ítarlega rýni á stöðu netöryggis á Íslandi, sem gerð var í samvinnu við Alþjóðafjarskiptasambandið (ITU). Stefnumótun og rýni hefur farið fram í náninni samvinnu við ráðuneyti og stjórnvöld, auk opins samráðs í samráðsgátt stjórnvalda. Stefnumótun mun ljúka í júní en í kjölfar þess verður mótuð aðgerðaáætlun.

[> Lög um öryggi net- og upplýsingakerfa mikilvægra innviða](#)
[> Tilkynningagátt um öryggisatvik](#)

Fjarskiptaöryggi Íslands stórukið með fjármögnun nýs sæstrengs

5

Fjármögnun á nýjum fjarskiptasæstreng milli Íslands og Írlands hefur verið tryggð með aðkomu ríkisins. Stefnt er að því að taka strenginn í notkun fyrir árslok 2022 en tilgangurinn er að stórauka öryggi í fjarskiptasamböndum Íslands við Evrópu í samræmi við stefnu í fjarskiptum til ársins 2033.

Strengurinn, sem hlotið hefur nafnið ÍRIS, mun liggja milli suðvesturhluta Íslands og Galway á Írlandi og verður þriðji fjarskiptastrengurinn sem tengir Ísland við Evrópu. Fyrir eru FARICE-1 og DANICE strengirnir sem tengja Ísland við Skotland og Danmörku. Farice ehf., sem nú er í fullri eigu ríkisins, á og annast uppbyggingu og rekstur strengjanna.

Ráðuneytið samdi við Farice ehf. árið 2018 um undirbúning og framkvæmd botnrannsóknna, sem eru nauðsynlegur þáttur í undirbúningi lagningar á nýjum fjarskiptastreng.

[> Fjármögnun nýs fjarskipta-sæstrengs tryggð](#)

Fyrstu lög um íslensk landshöfuðlén samþykkt á Alþingi

6

Tímamót urðu þegar Alþingi samþykkti ný lög um íslensk landshöfuðlén í maí 2021. Um er að ræða fyrstu heildarlögin um umgjörð og umsýslu á íslenskum landshöfuðlénnum og öðrum lénnum með beina skírskotun til Íslands, en er þar einkum átt við landshöfuðlénin .is.

Markmið laganna er að stuðla að öruggum, hagkvæmum og skilvirkum aðgangi að íslenskum landshöfuðlénnum og styrkja tengsl þeirra við Ísland með því að kveða á um örugga, gagnsæja og skilvirka umsýslu þeirra.

Með lögunum er settur sanngjarn rammi utan um starfsemi skráningarstofa, sem hafa umsjón með landshöfuðlénnum. Þá eru í lögunum m.a. lögð til úrræði fyrir stjórnvöld til að loka eða haldleggja skráð lén undir íslensku landshöfuðlénnum. Landshöfuðlénnum er útdelt til allra ríkja og beina skírskotun til viðkomandi ríkja.

Í lögunum er ákvæði um forkaupsrétt ríkisins í fyrirtækinu ISNIC, sem er mikilvægur þáttur til að standa vörð um þá mikilvægu innviði sem felast í þeim stafrænu grunnvirkjum sem ISNIC heldur utan um, enda gegna þessir þættir lykilhlutverki í hinum íslenska hluta internetsins.

[> Frumvarp til laga um landshöfuðlén](#)

Einkaréttur afnuminn í pósthjónustu

7

Tímamót urðu þegar ný lög um pósthjónustu voru samþykkt á kjörtímabilinu en þau tóku gildi í upphafi árs 2020. Lögin fela í sér afnám einkaréttar á pósthjónustu og að tryggja skuli aðgang að alþjónustu, skilgreindri lágmarkshjónustu óháð staðsetningu, á viðráðanlegu verði. Um er að ræða heildarendurskoðun á lögum um pósthjónustu frá árinu 2002.

Lögin gera einnig ráð fyrir heimild til að innheimta sérstakt gjald fyrir pakkasendingar til landsins, til að koma til móts við pósthjónustufyrirtæki vegna lágra endastöðvagjalda. Endastöðvagjöld eru byggð á reglum Alþjóðapóstambandsins og standa ekki undir raunverulegum kostnaði pakkasendinga til landsins. Í núverandi lögum um pósthjónustu er gert ráð fyrir að eitt eða fleiri pósthjónustufyrirtæki verði falið að sinna alþjónustu, sem tryggir pósthjónustu um allt land. Póst- og fjarskiptastofnun útnefndi Íslandspóst alþjónustuveitanda á sviði pósthjónustu í lok árs 2020.

Í upphafi árs 2021 var lagt fram frumvarp um að eftirlitshlutverk með pósthjónustu yrði fært til Bygðastofnunar frá Póst- og fjarskiptastofnun. Markmiðið er tryggja jafnan rétt landsmanna til alþjónustu póstsins og samhæfa betur byggðasjónarmið og póstmál.

[> Lög um pósthjónustu](#)

[> Frumvarp til laga um flutning póstmála til Bygðastofnunar](#)

Heildarendurskoðun lokið á lögum um skráningu einstaklinga

8

Brenn ný lög tóku gildi á kjörtímabilinu sem snúa að skráningu einstaklinga með einum eða öðrum hætti. Ný lög um lögheimili og aðsetur tóku gildi árið 2019 og ný lög um Þjóðskrá Íslands og starfsemi hennar árið 2018. Þá voru ný heildarlög um skráningu einstaklinga samþykkt á kjörtímabilinu en þau tóku gildi í byrjun árs 2020. Markmið laganna er að tryggja áreiðanlega skrá yfir einstaklinga, að skráning þeirra sé rétt og skapi öruggan grundvöll fyrir tiltekin réttindi og tilteknar skyldur einstaklinga. Megininntak laganna er hvaða upplýsingar skuli skrá í Þjóðskrá, hvernig þær eru skráðar og hvernig þeim er miðlað.

Haustið 2020 var mælt fyrir breytingu á lögum um skráningu einstaklinga sem veitir heimild til að gefa út kennitölur til andvana fædda barna sem fæðast eftir 22. viku meðgöngu. Með því öðlast foreldrar þessara barna tiltekin mikilvæg réttindi, svo sem til fæðingarorlofs.

Með tilkomu nýrra laga á þessu sviði lauk endurskoðun á helstu lagabálkum sem snúa að skráningu einstaklinga í rúmri merkingu þess orðs. Ný og nútímalög löggjöf hefur tekið við af eldri lögum, í sumum tilvikum yfir hálfra aldar gömlum lagabálkum. Endurskoðunin hefur því falið í sér einföldun regluverks og talsverða lagabót fyrir þær grunnskrár sem samfélagið byggir á.

[> Lög um skráningu einstaklinga](#)

[> Lög um lögheimili og aðsetur](#)

[> Lög um Þjóðskrá Íslands](#)

[> Andvana fædd börn eftir 22. viku fá kennitölu til að tryggja réttindi foreldra](#)

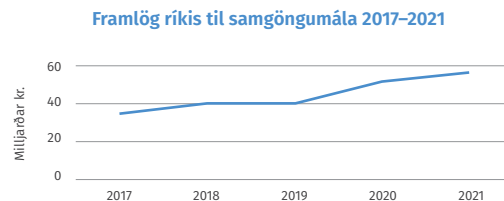
SAMGÖNGUR

Samgönguáætlun með stórauðnu fjármagni til samgöngumannvirkja

9

Alþingi afgreiddi samgönguáætlun 2020-2034 í júní 2020 sem gerir ráð fyrir að stórauðnu fjármagni verði varið í samgöngumál, sér í lagi innviðaupbyggingu – nýjar vegaf framkvæmdir, viðhald vega, hafnir og flugvelli. Framlög til vegagerðar á fjárlögum hækkuðu um 4 milljarða á ári frá því sem áður var á fyrsta tímabili áætlunarinnar 2020-2024. Þá voru til viðbótar 6,5 ma.kr. settar í uppbyggingu samgönguinnviða 2020 í fjárfestingarátaki ríkisstjórnarinnar vegna Covid-19 faraldursins. Fjármálaáætlun 2021-2025 sem afgreidd var frá Alþingi í desember 2020 gerir ráð fyrir að fé til uppbyggingar samgönguinnviða verði aukið enn frekar árin 2021-2025. Fjöl mörgum framkvæmdum er flýtt á tímabili áætlunarinnar með áherslu á að bæta umferðaröryggi og tengingar milli byggða. Meðal annars er gert ráð fyrir að akstur Stefnumál verði aðskildar á megin stofnvegum frá höfuðborgarsvæðinu, á Vesturlandsvegi til Borgarness, á Suðurlandsvegi til Hellu og á Reykjanesbraut að Flugstöð Leifs Eiríkssonar.

Sérstök jarðgangaáætlun er hluti samgönguáætlunar og er miðað við að jafnaði sé unnið í einum göngum á landinu á hverjum tíma. Dýrafjarðargöng voru opnuð á árinu 2020 og þá er stefnt að því að flýta upphafi framkvæmda við Fjarðarheiðargöng þannig að þær hefjist árið 2022 eða talsvert fyrr en áður

hafði verið ráðgert. Í kjölfarið hefjast framkvæmdir á göngum milli Seyðisfjarðar og Mjóafjarðar og síðan frá Mjóafirði til Norðfjarðar og þannig verði komið á hringtengingu á svæðinu. Unnið er að heildstæðri greiningu á jarðgangakostum á Íslandi til að þeim verði forgangsraðað til langs tíma með tilliti til fýsileika, kostnaðar og félagsdagfræðilegs ábata.

Gert er ráð fyrir að mótframlag ríkisins til hafnaframkvæmda verði aukið verulega m.a. í Reykjanesbæ, í Þorlákshöfn, á Ísafirði og á Sauðárkróki til að styðja við atvinnuuppbyggingu. Loks er auknu fé varið til uppbyggingar á flugvöllum með það að markmiði að opna fleiri gáttir til landsins og styðja við millilandaflug til og frá landinu. Meðal annars var unnið að undirbúningi stækkunar flugstöðvar og flughlaðs á Akureyri og nýrrar akstursbrautar flugvallarins á Egilsstöðum svo hann geti betur þjónað sem varaflygvöllur fyrir millilandaflug.

Árið 2017 lagði ríkið 35,3 milljarða kr. í samgöngur á fjárlögum og fjárukalögum en árið 2021 nema framlög ríkisins 56,9 milljörðum kr. að meðtöldu framlagi úr fjárfestingaáætlun.

[> Þingsályktun um samgönguáætlun 2020-2034](#)

[> Þingsályktun um samgönguáætlun 2020-2024](#)

[> Tillaga til breytinga á Þingsályktun 2020-2024 og 2020-2034](#)

[> Myndband um samgönguáætlun 2020-2034](#)

Samvinnuverkefni flýta framkvæmdum

Lög um samvinnuverkefni um samgönguframkvæmdir voru samþykkt á Alþingi í júní 2020. Í þeim er heimilað að hefja samstarf hins opinbera og einkaaðila um sex afmarkaðar vegaf framkvæmdir, veg yfir Hornafjarðarfljót, veg um Öxi, Sundabraut, hringveg um Mýrdal og jarðgöng í Reynisfjalli, tvöföldun Hvalfjarðarganga og hringvegur norðaustan Selfoss og brú yfir Ölfusá. Undirbúningur er þegar hafinn í einstökum verkefnum en lengst er ferlið komið varðandi brú yfir Hornafjarðarfljót. Samkvæmt lögunum er gert ráð fyrir að heimilt verði að innheimta veggjöld til þess að standa straum af framkvæmda- og rekstrarkostnaði að hluta eða öllu leyti.

Öll samvinnuverkefni eiga það sameiginlegt að auka umferðaröryggi og stytta ferðatíma. Nokkur þeirra leiða til verulegrar vegstyttingar, t.d. styttingurinn yfir Öxi suðurleiðina til Egilsstaða um 57-68 km. Í öllum tilfellum verður áfram hægt að fara núverandi vegi og komast hjá veggjöldum.

[> Lög um samvinnuverkefni um vegaf framkvæmdir](#)

Samvinnuverkefni (PPP)

Ný umferðarlöggjöf og stórauknar vegaförumvæmdir efla umferðaröryggi 10

Það markaði þáttaskil þegar ný umferðarlög tóku gildi á kjörtímabilinu. Mörg veigamikil nýmæli felast í löggjöfnni og margvíslegar umbætur gerðar til að stuðla að bættu umferðaröryggi í landinu. Meginmarkmið laganna er að vernda líf og heilsu vegfarenda með auknu umferðaröryggi þar sem jafnræðis er gætt milli vegfarenda, óháð samgöngumáta, og tillit tekið til umhverfissjónarmiða við skipulagningu umferðar.

Meðal nýmæla eru hert ákvæði um ölvunarakstur, bann við akstri gegn rauðu ljósi fært í lög úr reglugerð og að hefðarreglur um akstur í hringtorgum eru lögfestar. Ýmis ný ákvæði eru um hjólreiðar og hjálmaskylda barna lögfest. Loks er hugtakið snjalltæki skilgreint og notkun allra snjalltækja og far-síma við stýri bönnuð.

Stóraukið fé hefur verið sett í markvissar framkvæmdir og viðhald á samgönguinnviðum sem miða að samgönguöryggi. Meðal verkefna sem auka umferðaröryggi er aðskilnaður akstursstefna á umferðarmiklum þjóðvegum, átak í breikkun brúa og lagning bundins slitlags á malarvegi. Þá hafa fram-lög til almenns viðhalds og þjónustu á vegakerfinu aukist umtalsvert. Í nýrri umferðaröryggisáætlun er allt kapp lagt á að auka umferðaröryggi og fækka slysum. Við forgangsróðun umferðaröryggisaðgerða verður m.a. byggt á niðurstöðum árangursmats þar sem í fyrsta sinn hafa verið greind þjóðhagsleg áhrif aðgerða. Þá er einnig byggt á gögnum um helstu slysaáði og könnunum á hegðun vegfarenda.

[> Umferðarlög 77/2019](#)

Kraftur í framkvæmd samgöngu-sáttmála höfuðborgarsvæðisins 11

Ríkið og sex sveitarfélög undirrituðu haustið 2019 tímamótasamkomulag um metnaðarfulla uppbyggingu á samgönguinnviðum á höfuðborgarsvæðinu til ársins 2033. Samkomulagið felur í sér sameiginlega framtíðarsýn og heildarhugsun fyrir skipulagssvæðið sem hafði ekki verið raunhæfur möguleiki um áratugaskeið. Samkomulagið er í samræmi við stefnuýfirlýsingu ríkisstjórnarinnar sem snýr að því að „stýðja við borgarlínu í samstarfi við Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu“ og „auka möguleika gangandi og hjólandi vegfarenda í þéttbýli“.

Opinbert hlutafélag, Betri samgöngur ohf., var stofnað haustið 2020 um uppbyggingu samgönguinnviða á höfuðborgarsvæðinu. Tilgangur félagsins er að hrinda í framkvæmd uppbyggingu samgönguinnviða í samræmi við samgöngusáttmála höfuðborgarsvæðisins. Kraftur hefur færst í framkvæmd samgöngusáttmálans en fyrsti samningur Betri samganga við Vegagerðina um framkvæmd verkefna var gerður vorið 2021.

Markmiðið samgöngusáttmálans er að auka öryggi, bæta samgöngur fyrir alla ferðamáta og minnka tafir, stórefla almenningssamgöngur og draga úr mengun af völdum svifryks og losunar gróðurhúsalofttegunda til að standa við loftslagsmarkmið stjórnsvalda og sveitarfélaga.

Heildarfjármögnun samkomulagsins nemur 120 milljörðum kr. Ríkið mun á samningstímanum leggja fram 45 milljarða og sveitarfélögin 15 milljarða en einnig er gert ráð fyrir að sérstök fjármögnun, svo sem í formi flýti- og umferðargjalda eða með sölu á eignum ríkisins, standi straum af 60 milljörðum kr.

Á tímabili samgöngusáttmálans verða 52,2 milljarðar lagðir í stofnvegi, 49,6 milljarðar í innviði Borgarlínu og almenningssamgöngur, 8,2 milljarðar í göngu- og hjólastíga, göngubrýr og undirgöng og 7,2 milljarðar í bættu umferðarstýringu og sértækar öryggisaðgerðir. Þá verður unnið að því að bæta umferðarstýringu höfuðborgarsvæðinu.

[> Nánar um samgöngusáttmála höfuðborgarsvæðisins](#)

[> Lög um heimild til að stofna opinbert hlutafélag](#)

[um uppbyggingu samgönguinnviða](#)

[á höfuðborgarsvæðinu](#)

[> Opinbert hlutafélag stofnað um uppbyggingu](#)

[samgönguinnviða á höfuðborgarsvæðinu](#)

[> Myndband um samgönguáætlun 2020-2034](#)

Heildarfjármögnun 120 milljarðar

- Leiruvogur að Kollafrði
- Sundabráú frá Holtavegi að Gufunesi

Sundabraut um Sundabráú

Í samgöngusáttmálanum segir að sérstaklega skuli hugað að greiðum tengingum aðliggjandi stofnbrauta svo sem Sundabrautar inn á stofnbrautir höfuðborgarsvæðisins. Í samræmi við þetta hafa starfshópar Samtaka sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu og ríkisins unnið að tillögu um útfærslu á legu brautarinnar. Árið 2020 var Vegagerðinni falið að skoða tvo kosti, jarðgöng undir Kleppsvík og lágbrú yfir Kleppsvík. Í byrjun febrúar 2021 komst starfshópur á vegum Vegagerðarinnar að þeirri niðurstöðu að allt benti til þess að Sundabráú væri hagkvæmari kostur en jarðgöng fyrir legu Sundabrautar. Starfshópurinn taldi vega þyngst að kostnaður við brúarleidd væri lægri, brú hentibetur fyrir alla ferðamata, þ.m.t. almenningsgöngur og að ný Sundabraut á brú bæti samgöngur innan höfuðborgarsvæðisins sem og til og frá borginni með því að dreifa umferð, minnka álag á öðrum stofnvegum og stytta ferðatíma. Tillögur starfshópsins hafa nú verið lagðar í félags-
hagfræðilegt mat.

[> Nánar um niðurstöður starfshóps um Sundabráú](#)

12 Fyrsta heildarstefna um almennings- samgöngur milli byggða

Fyrsta heildarstefna sinnar tegundar um almenningsgöngur milli byggða var kynnt á kjörtímabilinu. Stefnan var samþykkt á Alþingi sem hluti af endurskoðaðri samgönguáætlun og er ætlað að stuðla að umhverfissvænni, öruggari og hagkvæmari almenningsgöngum. Lagt er til að almenningsgöngur með flugi, ferjum og almenningsvögnum myndi eina sterka heild og boðið verði upp á eitt leiðarkerfi fyrir allt landið með bættu aðgengi. Undirbúningur er hafinn að því að allar upplýsingar um áfangastaði og tímasetningar í leiðarkerfi almenningsgöngna verði í einni upplýsingagátt. Þar verði hægt að fá ferðatillögur í rauntíma, þar sem ólíkar leiðir og ferðamatár eru tengdir saman, og bjóði upp á kaup á farmiðum alla leið. Markmiðið er að öflugt samþætt kerfi verði raunhæfur kostur fyrir alla, óháð efnahag, og jafni aðstöðu íbúa á landsbyggðinni.

Vegagerðinni hefur verið falin framkvæmd stefnunnar og vinnur að framgangi hennar. Rekstur almenningsvagna milli byggða og styrktra flugleiða var til að mynda boðinn út árið 2020.

Mikilvægur þáttur í stefnunni er að styrkja samkeppnishæfni almenningsgöngna og er það ekki síst gert með endurskoðun fargjalda. Stórt skref í þá átt var tekið árið 2020 þegar Loftbrú var kynnt til sögunnar, en hún veitir íbúum svæða sem búa fjærst höfuðborgarsvæðinu 40% afsláttur af miðaverði í flugi innanlands. (sjá nánari umfjöllun um Loftbrú).

[> Nánar um heildarstefnu um almenningsgöngur](#)

13 Heildarendurskoðun á löggjöf um leigubifreiðar liggur fyrir Alþingi

Mörg nýmæli og breytingar eru í frumvarpi til laga um leigubifreiðaaakstur sem lagt var fram á kjörtímabilinu og er enn til meðferðar á Alþingi. Um er að ræða heildarendurskoðun á eldri lögum sem sett voru árið 2001.

Markmið lagafrumvarpsins er að tryggja gott aðgengi að hagkvæmri, skilvirkri og öruggri leigubifreiðapjónustu fyrir neytendur á Íslandi. Meginbreytingarnar felast í því að sérstök takmörkunarsvæði, þar sem leigubifreiðastjórur er skylt að hafa afgreiðslu á leigubifreiðastöð og fjöldatakmörkanir eru á útgefnum atvinnuleyfum, verða afnumin. Þá eru skilyrði til að starfa sem leigubifreiðastjóri gerð skýrari og sömuleiðis skilyrði þess að fá starfsleyfi fyrir leigubifreiðastöð. Verði frumvarpið samþykkt yrðu einnig stigin skref sem gera farveitum kleift að hefja starfsemi en farveitur og bílstjórar þeirra þurfa að uppfylla sömu skilyrði laganna og leigubifreiðastöðvar og leigubílstjórar.

[> Frumvarp til laga um leigubifreiðaaakstur](#)

Fyrsta flugstefna Íslands samþykkt

14

Fyrsta flugstefna Íslands var samþykkt á kjörtímabilinu sem hluti af endurskoðaðri samgönguáætlun. Tilgangur hennar er að skapa umhverfi sem viðheldur grunni fyrir flugrekstur og flugtengda starfsemi á Íslandi og styður vöxt hennar að því marki sem það er þjóðhagslega hagkvæmt, eykur atvinnusköpun og stuðlar að jákvæðri byggðarþróun.

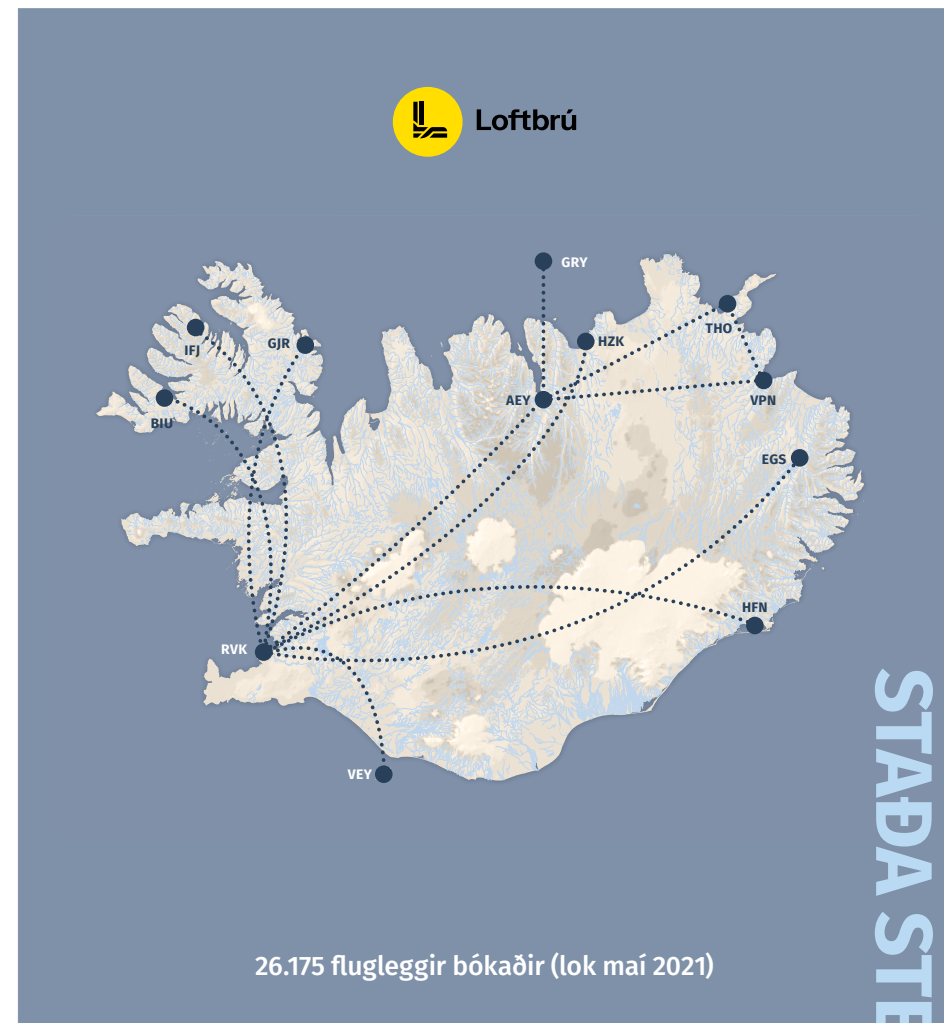
Samkomulag var gert við Reykjavíkurborg á kjörtímabilinu um að gera rannsóknir á möguleikum á byggingu nýs flugvallar í Hvassahrauni en þær hófust haustið 2020. Markmiðið er að fullkanna kosti þess að reisa og reka þar flugvöll til að gegna hlutverki varafflugvallar, innanlandsflugvallar og flugvallar fyrir æfinga-, kennslu- og einkaflug. Í fyrsta áfanga rannsókna verður m.a. unnið heildstætt mat á náttúruvá á svæðinu, sem er augljóslega mikilvægt áður en lengra er haldið í ljósi eldgossins á Reykjanesi.

Loftbrú var hleypt af stokkunum haustið 2020, sem er hluti flugstefnunnar, en með henni fá íbúar með lögheimili á landsbyggðinni, fjarri höfuðborgarsvæðinu og á eyjum, 40% afslátt af flugfargjöldum

til og frá höfuðborgarsvæðinu. Í sáttmála ríkisstjórnarinnar segir að gera skuli „innanlandsflug að hagkvæmari kosti fyrir íbúa landsbyggðarinnar“. Markmiðið með verkefninu er að styrkja atvinnulíf og atvinnuþátttöku á landsbyggðinni með því að greiða fyrir aðgengi íbúa landsbyggðarinnar að miðlægri þjónustu. Viðtökur við Loftbrú hafa verið mjög góðar en rúmlega 26.175 flugleggir höfðu verið bókaðir með afsláttarkóða Loftbrúar í lok maí 2021.

[> Nánar um flugstefnu](#)

[> Nánar um Loftbrú](#)

Orkuskipti í samgöngum mikilvæg í loftslagsáætlun

15

Orkuskipti í samgöngum er ein megináhersla í aðgerðaáætlun stjórnvalda í loftslagsmálum 2018-2030 sem hefur það markmið að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og auka kolefnisbindingu. Áætlað er að verja 1,5 milljarði króna á fimm árum til uppbyggingar innviða fyrir virka ferðamáta, rafvæðingu hafna, orkuskipta í ferjum og fleiri nauðsynlegra aðgerða í orkuskiptum hér á landi. Þá hafa viðbótarfjármunir verið áætlaðir í þennan málaflökk í tengslum við að efla markmið í loftslagsmálum og sérstakt tímabundið fjárfestingaráttak ríkisstjórnarinnar.

Mikil tímamót urðu þegar nýr Herjólfur hóf siglingar árið 2019 en hann mun að fullu geta gengið fyrir umhverfissvænni orku. Á kjörtímabilinu var ráðist í það verkefni með fleiri ráðuneytum að fjölga rafhleðslustöðvum við þjóðveginn og áttak um að stuðla að orkuskiptum hjá bílaleigum.

Starfshópur var skipaður um ræktun og framleiðslu úr orkujurtum til að meta mögulegt umfang og arðsemi. Markmiðið er að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda frá skipum, bátum og ferjum með ræktun orkujurta og framleiða lífdísil sem íblöndun í jarðdísilolíu á aflvélar þeirra.

Þá hefur starfshópur hafið vinnu við að móta heildarstefnu og aðgerðaráætlun um orkuskipti í flugi svo að Ísland verði í fremstu röð á því sviði. Stefnt er að því að setja markmið um að byrjað verði að nota umhverfissvæna orkugjafa í innanlandsflugi fyrir árið 2030 og styðja nýsköpun og prófanir á svipi orkuskipta í flugi.

Auk þess eru fulltrúar ráðuneytisins í ýmsum starfshópum og nefndum um orkuskipti og loftslagsmál á vegum annarra ráðuneyta.

[> Aðgerðaáætlun í loftslagsmálum](#)

Ný heildarlöggjöf um skip

16

Frumvarp um nýja heildarlöggjöf um skip var samþykkt á Alþingi vorið 2021 en með lögunum er lagaumhverfi á þessu sviði einfaldað og samræmt. Markmiðið er að tryggja öryggi íslenskra skipa, áhafna þeirra og farþega, efla varnir gegn mengun frá skipum og tryggja skilvirka skráningu, merkingu, mælingu og eftirlit með skipum. Ný skipalög koma í stað fjögurra lagabálka og með þessari einföldun verður löggjöf um skip aðgengilegri.

Þá var frumvarp um áhafnir skipa lagt fram vorið 2021. Markmið laganna er að tryggja öryggi áhafna, farþega og skipa og efla varnir gegn mengun sjávar með tilteknum kröfum og útgáfu skírteina. Lögunum er loks ætlað að stuðla að jöfnu aðgengi kynjanna að menntun, þjálfun og störfum um borð í íslenskum skipum.

Mikilvægar breytingar voru gerðar á lögum vegna alþjóðasamþykktar um vinnu við fiskveiðar með laga-setningu í desember 2019. Markmið þeirra var að gera breytingar á kröfum til skráningar- og ráðningarpjónustu fiskimanna og heilbrigðiskröfum fiskimanna.

[> Ný lög um skip](#)

[> Frumvarp til laga um áhafnir skipa](#)

BYGGÐAMÁL

Veglegur stuðningur við fjölmörg byggðamál

17

Unnið hefur verið af krafti á kjörtímabilinu við að efla byggðir landsins með fjölbreyttum aðgerðum á grundvelli byggðaaætlunar 2018-2024. Markmið byggðaaætlunar er að jafna tækifæri allra landsmanna til atvinnu og þjónustu og stuðla að sjálfbærri þróun byggða um land allt. Unnið er að 54 aðgerðum til að ná þessum markmiðum.

Samtals hefur 8,77 milljörðum kr. verið varið til byggðamála á kjörtímabilinu (fjárheimildir 2018-2021), þar af með framlagi úr byggðaaætlun alls 3,1 milljörðum kr. Styrkir hafa verið veittir úr fjórum samkeppnissjóðum á kjörtímabilinu á grundvelli aðgerða í byggðaaætlun. Styrkir til verslunar í strjálbýli (aðgerð A.9) nema 58,3 milljónum kr., alls hafa 47,3 milljónir kr. runnið í verkefni á sviði almennings-samgangna (A.10), 158,6 milljónir kr. í verkefnastyrki til fjarvinnslustöðva á landsbyggðinni (B.8) og loks hefur 473 milljónum kr. verið ráðstafað til sértækra sóknarætlunarsvæða (C.1).

Þessu til viðbótar voru ýmis verkefni studd með veglegum hætti, t.d. verkefnið Brothættar byggðir, Ísland ljóstengt, efling staðbundinna fjölmiðla og innleiðing fjarheilbrigðisþjónustu, m.a. með samningi við Ljósið. Störf án staðsetningar er ein aðgerð í byggðaaætlun og ætlað að stuðla að því að búseta hafi ekki áhrif við val á starfsfólki hjá hinu opinbera. Ráðuneytum og stofnunum var falið að skilgreina hvaða störf geta verið unnin án sérstakrar staðsetningar. Markmiðið er að fyrir lok árs 2021 skuli 5% auglýstra starfa vera

án staðsetningar og í árslok 2024 eigi hlutfallið að vera komið í 10%. Nýir sóknarætlanasamningar við öll átta landshlutasamtök sveitarfélaga voru undirritaðir á kjörtímabilinu og gilda til ársins 2024. Sóknarætlanir eru öflugt tæki sem heimamenn í hverjum landshluta geta beitt til að efla blómlegar byggðir um land allt.

Vinna við endurskoðun byggðaaætlunar hófst árið 2020 með röð undirbúnings- og samráðsfunda. Grænbók um byggðamál um stöðu byggðamála og grundvöllur fyrir nýja stefnumótun í byggðamálum til 15 ára var birt í samráðsgátt í desember 2020. Hvítbók, drög að nýrri stefnu í byggðamálum, var birt í maí 2021.

[> Skoða byggðaaætlun á Vegvís.is](#)

Framlög til byggðamála (2018-2021)

8,77 ma.kr.

Stafrænt þjónustukort í stöðugri mótun

18

Nýtt stafrænt þjónustukort var tekið í notkun á kjörtímabilinu. Kortið sýnir almenna þjónustu hins opinbera og einkaaðila um land allt með myndrænum hætti. Skráðir hafa verið um 95% þjónustubátta á vegum ríkisins en gögn frá sveitarfélögum bætast stöðugt við.

Markmiðið með kortinu er að auka og bæta aðgengi almennings að upplýsingum um þjónustu víðs vegar um landið og auka tækifæri til nýsköpunar og frekari stefnumótunar á sviði byggðamála.

Verkefnið er ein af aðgerðum byggðaaætlunar fyrir árin 2018 til 2024. Byggðastofnun hefur umsjón með þjónustukortinu sem er í stöðugri þróun og uppfærslu. Nú er unnið að frekari endurbótum á viðmóti og virkni kortsins og til stendur að það verði innan skamms aðgengilegt á ensku og pólsku.

[> Þjónustukort Byggðastofnunar](#)

Undirbúningur hafinn að mótun höfuðborgarstefnu

19

Undirbúningur er hafinn að því að móta höfuðborgarstefnu sem ætlað er að skilgreina hlutverk Reykjavíkurborgar sem höfuðborgar allra landsmanna, réttindi og skyldur borgarinnar sem höfuðborgar sem og stuðla að aukinni samkeppnishæfni höfuðborgarsvæðisins og landsins alls. Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu, Samband íslenskra sveitarfélaga, Reykjavíkurborg og Byggðastofnun hafa tilnefnt fulltrúa í starfshóp um verkefnið og mun stærstur hluti vinnunnar fara fram veturinn 2021-2022.

[> Nánar um verkefnið](#)

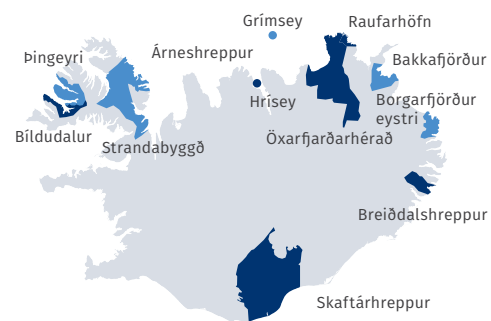

Samstarf við 10 byggðarlög

247 m.kr.

254 verkefni

Markmið með verkefninu er að sporna við fólksfækkun í smærri byggðakjörnum.

- Lokið þátttöku
- Virkt samstarf við Byggðastofnun

20

Brothættar byggðir

Verkefnið Brothættar byggðir hefur það markmið að aðstoða byggðarlög sem standa höllum fæti og stöðva viðvarandi fólksfækkun í smærri byggðakjörnum og í sveitum landsins. Ríki, sveitarfélag, stoðkerfi og íbúar taka höndum saman um eflingu byggðarlagsins með sértekum aðgerðum og unnið með sóknarfæri, sem byggja á sérstöðu þeirra.

Úthlutað hefur verið 254 styrkjum til frumkvæðisverkefna að upphæð rúmar 247 milljónir króna á þessum þremur árum. Þar vó fjárfestingaráttak stjórnvalda vegna COVID-19 veirufaraldurs að upphæð 100 m.kr. þyngst. Átakið varð íbúum Brothættra byggða mikil hvatning og viðurkenning á því starfi sem verkefnið miðar að. Að auki hafa stjórnvöld komið myndarlega að mikilvægum málum byggðarlaganna og má nefna vegagerð við Óxarfjörð, þ.e. svokallaðan Dettifossveg, vegagerð við Borgarfjörð eystri og Bakkaflóa og styrk til ljósleiðaravæðingar í Árneshreppi. Byggðastofnun hefur umsjón með verkefninu sem er hluti af gildandi byggðaáætlun stjórnvalda 2018-2024.

[> Nánar um Brothættar byggðir](#)
[> Skoða einstök verkefni á Vegvís.is](#)

Markmið stefnu

Sveitarfélög á Íslandi verði öflug og sjálfbær vettvangur lýðræðislegrar starfsemi.

Sjálfsstjórn og ábyrgð sveitarfélaga verði virt og að tryggð verði sem jöfnust réttindi og aðgengi íbúa að þjónustu.

SVEITARSTJÓRNARMÁL

Fyrsta stefna um málefni sveitarfélaga tekið gildi

21

25

Fyrsta heildarstefna ríkisins um málefni sveitarfélaga var samþykkt á Alþingi í janúar 2020. Stefnan var sett fram eftir mikinn undirbúning, samráð og samvinnu við sveitarfélög og aðra hagsmunaaðila.

Markmið stefnunnar eru skýr: Að sveitarfélög á Íslandi verði öflug og sjálfbær vettvangur lýðræðislegrar starfsemi og að sjálfsstjórn og ábyrgð sveitarfélaga verði virt og að tryggð verði sem jöfnust réttindi og aðgengi íbúa að þjónustu. Í aðgerðaáætlun stefnunnar eru settar fram ellefu aðgerðir sem eiga það allar sameiginlegt að styrkja umgjörð og grundvöll sveitarstjórnarstigsins.

Frumvarp til breytinga á sveitarstjórnarlögum, þar sem mælt er fyrir um lágmarksíbúafjölda sveitarfélaga var lagt fram haustið 2020 og er nú í þinglegri meðferð. Í frumvarpinu eru einnig ákvæði sem er ætlað að draga úr lagahindrunum er varða sameiningu sveitarfélaga, svo sem skýrari heimildir sveitarstjórna til að nýta fjarfundabúnað. Þá er mælt fyrir um það nýmæli að sveitarstjórnir móti stefnu um það þjónustustig sem sveitarfélag hyggst halda uppi í byggðarlögum fjarri stærstu byggðakjörnum viðkomandi sveitarfélaga. Áætlað er að fjárhagslegur ávinningur af aðgerðinni geti numið á bilinu 3,5 til 5 milljörðum kr. á ári.

[> Þingsályktun um stefnumótandi áætlun í málefnum sveitarfélaga](#)

[> Myndband um stefnu í málefnum sveitarfélaga](#)

[> Staða aðgerða í stefnumótandi áætlun í málefnum sveitarfélaga](#)

Skýrsla gefin út um hlutverk landshlutasamtaka

22

Hlutverk landshlutasamtaka og staða þeirra var skilgreind í skýrslu ráðherraskipaðrar nefndar um málefni landshlutasamtaka sem gefin var út í nóvember 2020. Niðurstöður starfshópsins voru í meginatriðum tvær. Annars vegar að skerpa þurfi lagalegar undirstöður landshlutasamtakanna og hins vegar að skýra hlutverk landshlutasamtaka sem formlegs og óformlegs milligönguaðila á milli ríkis og sveitarfélaga til þess að samtökin geti haldið áfram að þróast og dafna. Í aðgerðaáætlun með stefnumótandi áætlun í málefnum sveitarfélaga er að finna aðgerð sem snýr að því að vinna áfram með niðurstöður starfshópsins.

Á grundvelli skýrslunnar verður unnið að frekari tillögum varðandi hlutverk og verkefni landshlutasamtaka til framtíðar.

[> Skýrsla nefndar um málefni landshlutasamtaka](#)

Á Húsavík

Á Ísafirði

Tekjustofnakerfi verði endurskoðað

23

Í stefnu og aðgerðaáætlun um málefni sveitarfélaga er kveðið á um aðgerð sem ætlað er að styrkja tekjustofna sveitarfélaga og auka fjárhagslega sjálfbærni þeirra. Unnin skuli greinargerð um núverandi tekjustofnakerfi og gerð grein fyrir tekjustofnum sem færst gætu á milli ríkis og sveitarfélaga og mögulegir nýir tekjustofnar sveitarfélaga reifaðir. Þá verði heildarendurskoðun á Jöfnunarsjóði sveitarfélaga lokið fyrir almennar sveitarstjórnarkosningar árið 2022 og breytingar innleiddar í áföngum á því kjörtímabili sem lýkur árið 2026.

Ráðherra hefur skipað verkefnisstjórn sem hefur hafið vinnu í samræmi við aðgerðina og felur verkefnið í sér annars vegar endurskoðun á lögum um tekjustofna sveitarfélaga og mat á fjármögnunarpörf sveitarfélaga miðað við núverandi verkefni og hins vegar heildarendurskoðun á regluverki því sem gildir um Jöfnunarsjóð sveitarfélaga. Stefnt er að því að tillögur um breytingar á tekjustofnum sveitarfélaga og reglum sem gilda um Jöfnunarsjóð sveitarfélaga liggi fyrir í árslok 2021.

Þá hafa þegar verið gerðar breytingar á lögum um tekjustofna sveitarfélaga, m.a. til að efla sveitarstjórnarstigið og rýmka heimildir sjóðsins á sérstök um framlögum vegna sameiningar sveitarfélaga.

[> Verkefnisstjórn vegna vinnu við endurskoðun á tekjustofnum sveitarfélaga og Jöfnunarsjóði sveitarfélaga](#)

[> Lög um breytingu á lögum um tekjustofna sveitarfélaga](#)

Jöfnunarsjóður greiðir fyrir sameiningum með stórauðnum stuðningi

24

Fjárhagsleg aðstoð Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga til að greiða fyrir sameiningu sveitarfélaga var stórauðin með nýjum reglum sem tóku gildi í júlí 2020. Nýjar reglur er ein af aðgerðum stefnumótandi áætlun í málefnum sveitarfélaga. Stuðningur af þessu tagi getur numið allt að 12 milljörðum króna á tímabili aðgerðaáætlunar um málefni sveitarfélaga.

Helstu breytingar frá fyrri reglum varða fyrirkomulag útreiknings á skuldajöfnunarframlagi og framlags vegna endurskipulagningar á stjórnarsýslu í kjölfar sameiningar. Þá er kveðið á um sérstakt byggðaframlag til að koma til móts við sveitarfélög þar sem íbúabróun er undir landsmeðaltali.

Ríkið og sveitarfélög undirrituðu samkomulag í október 2020 um afkomumarkmið og efnahag sveitarfélaga fyrir árin 2021-2025. Í samkomulaginu eru tilgreind fjöldi verkefna sem gert er ráð fyrir að ríki og sveitarfélög vinni saman að á næstu árum. Jafnframt var undirrituð viljayfirlýsing til að vinna að því að afla fjárheimilda á Alþingi fyrir aðgerðir sem miða að því veita sveitarfélögunum fjárhagslega viðspyrnu og til að verja lögbundna grunnþjónustu. Meðal annars var samþykkt að veitt verði 935 m.kr. framlag sem styðji við stefnumarkandi áætlun stjórnvalda um eflingu sveitarstjórnarstigsins og aukna sjálfbærni þess með sameiningum sveitarfélaga.

Ný og endurbætt upplýsingagátt Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga var tekin í notkun árið 2019 en hún veitir aðgang að tölfraeðiupplýsingum um framlög sjóðsins. Vefsvæðið var fært í nýtt útlit og gögnum um framlög fyrir málefni fatlaðra bætt við. Á vefsvæðinu er hægt að skoða og bera saman framlög sjóðsins eftir landsvæðum og sveitarfélögum aftur til ársins 2013.

[> Vefsvæði Jöfnunarsjóðs um fjárhagslegan stuðning við sameiningar](#)
[> Upplýsingagátt Jöfnunarsjóðs](#)

Stuðningur við sameiningar*

12 ma.kr.

*Á tímabili stefnumótandi áætlunar um sveitarstjórnarmát

UMBÓTAVERKEFNI

Kynningarrit um samhæfingu áætlana og vinnsla áætlana samræmd

A

Árið 2020 var gefið út kynningarrit um samhæfingu áætlana ráðuneytisins, hugmyndafræðina og það sem hefur áunnist sem og næstu skref.

Þá eru til staðar stefnur og aðgerðaáætlanir í öllum málaflokkum ráðuneytisins, sbr. 20. gr. laga um opinber fjármál nr. 123/2015, fyrst allra ráðuneyta. Allar áætlanir eru unnar með sambærilegum hætti, skulu settar fram á samræmdu formi og uppfylla gæðaviðmið um mælanleika og aðgerðir með skýrri ábyrgð, tímasetningum og fjármögnun. Einnig er unnið að samhæfingu áætlana ráðuneytisins og annarra áætlana í Stjórnarráðinu með því að viðhafa víðtækt samráð.

> Kynningarrit um samhæfingu áætlana ráðuneytisins

Frumvarp liggur fyrir Alþingi um samhæfingu áætlana

Ráðuneytið hefur um nokkurt skeið innleitt nýja hugsun í opinberri stefnumótun með því að samhæfa stefnur og áætlanir á málsviði ráðuneytisins. Í upphafi árs 2021 var lagt fram frumvarp um frekari samhæfingu áætlana en tilgangur þess er að einfalda og sameina regluverk um gerð stefna og áætlana málaflokka byggðamála, samgangna og fjarskipta. Í frumvarpinu er einnig kveðið á um samhæfingu í stefnumótunarferli áætlana og framsetning stefna og áætlana upp færð í takti við nýja tíma. Frumvarpið er í þinglegri meðferð Alþingis.

Fyrsta skref til frekari samhæfingar var stigið árið 2018 þegar gerðar voru breytingar á lögum þess efnis að allar áætlanir á málefnaviði ráðuneytisins

eru gerðar til fimm og fimmtán ára í senn og endurskoðaðar á þriggja ára fresti hið minnsta.

> Frumvarp til laga um stefnumarkandi áætlanir á sviði samgangna, fjarskipta og byggðamála

Vegvísir að lykilupplýsingum

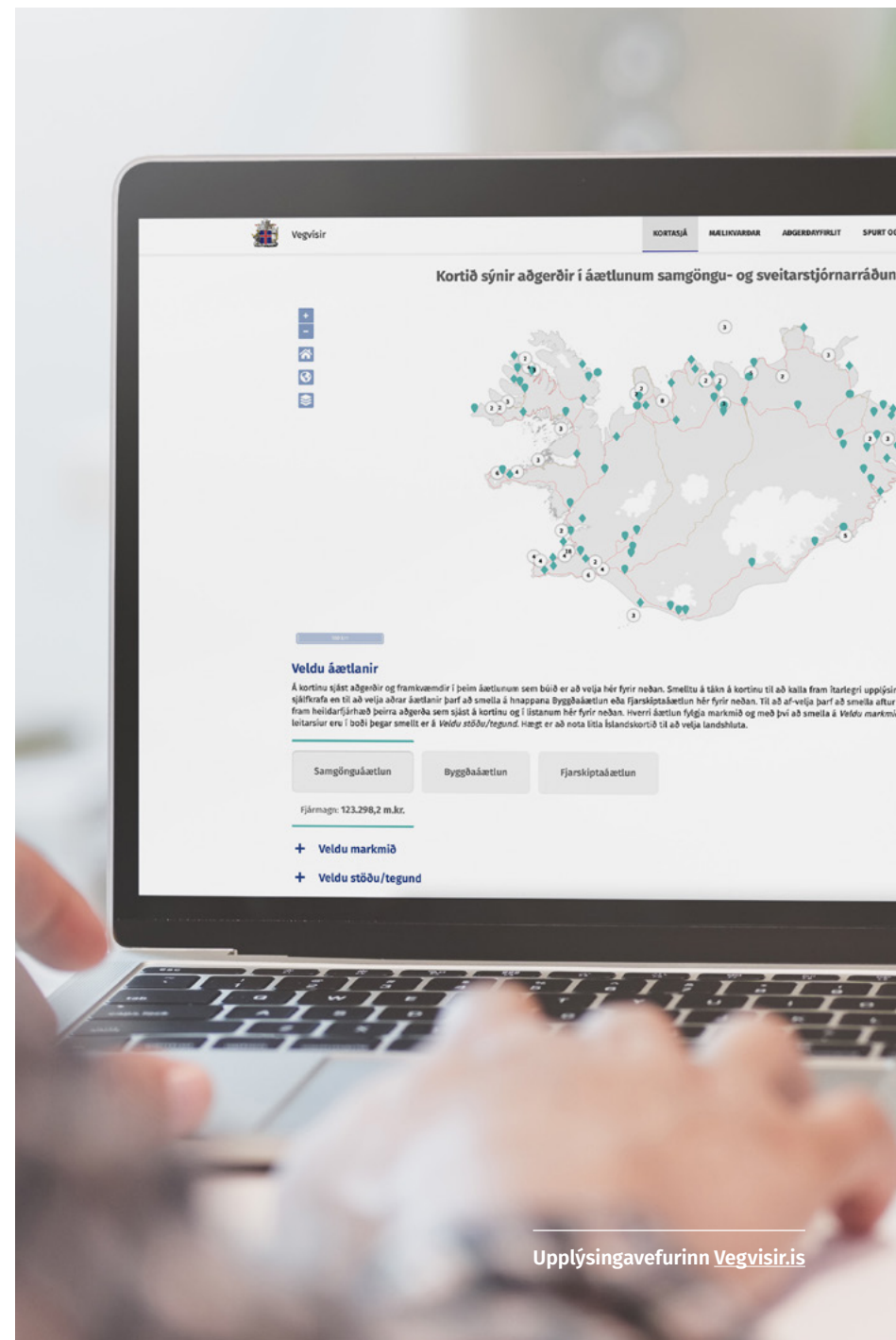
B

Nýr gagnvirkur upplýsingavefur ráðuneytisins — vegvísir.is — var opnaður vorið 2021. Vefnum er ætlað að vera mælaborð um samgöngur, fjarskipti og byggðamála og leiðarvísir almennings að lykilupplýsingum um þessa málaflokka. Verkefnið er mikilvægt nýsköpunar- og umbótaverkefni sem greiðir aðgang almennings að upplýsingum og hvetur til samtals um málefni og áætlanir ráðuneytisins. Þrjár af áætlunum ráðuneytisins; samgönguáætlun, byggðáætlun og fjarskiptaáætlun eru settar fram á vefnum með mun aðgengilegri hætti en áður.

Á Vegvísi er hægt að skoða markmið, einstök verkefni, raunstöðu þeirra og mælikvarða sem notaðir eru til að meta árangurinn. Á einfaldan hátt er hægt að sjá að hverju er verið að vinna í ráðuneytinu og fagstofnunum sem undir það heyrja.

Hægt er að skoða aðgerðir og framkvæmdir á korti eða í lista. Margvíslegar upplýsingar eru settar fram á Vegvísi til að gefa m.a. yfirsýn yfir m.a. verkframvindu, staðsetningu, fjármagn verktímabil og hvenær og af hverju á að framkvæma þær. Þá er hægt að skoða stöðu eftir landshlutum.

> Vegvísir – upplýsingagátt ráðuneytisins

island.is

Eftirlitshlutverk efti og hagsmunaskráning aukin C

Markvisst hefur verið unnið að því að auka gæði eftirlits á vegum ráðuneytisins í þeim tilgangi að efla traust og gagnsæi. Gerðar hafa verið leiðbeiningar um meðferð innherjaupplýsinga hjá ráðuneytinu. Þá hafa leiðbeiningar verið samdar fyrir starfsfólk um upplýsingarétt og afhendingu gagna. Unnið er að því að greina enn frekar eftirlitshlutverk ráðuneytisins og leiðum til að sinna því. Ráðuneytið hefur t.a.m. átt frumkvæði að því að auka eftirlit, m.a. fjárhagslegt eftirlit stofnananna með fyrirtækjum sem lúta eftirliti þeirra.

Í október 2020 var hagsmunaskráning gerð aðgengi- leg á vef ráðuneytisins.

[> Hagsmunaskráning á vef ráðuneytisins](#)

Regluverk einfaldað, úreft lög felld úr gildi og önnur lög uppfærð D

Sumarið 2020 var leitað eftir ábendingum frá fólki, fyrirtækjum og stofnunum um það sem betur mætti fara í starfi eða regluverki hjá ráðuneytinu og fagstofnunum. Unnið hefur verið úr þeim ábendingum bæði í stofnunum og ráðuneytinu í samræmi við aðgerðaáætlun þar að lútandi.

25 lagabálkar á málefnaviði samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytisins voru felldir úr gildi með lögum í mars 2021. Það er liður í stefnu stjórnvalda um einföldun regluverks og að gera stjórnáætlunum þjónustumiðaðri og einfaldari án þess að gengið verði á sam-

félagslega hagsmunum. Lögin höfðu öll lokið hlutverki sínu en eru að formi til enn í gildi. Elstu lögin voru frá árinu 1917.

Heildarendurskoðun, breytingar og umbætur á mörgum lagabálkum ráðuneytisins á kjörtímabilinu falla einnig undir markmið að einfalda regluverk, takast á við breyttar samfélagsaðstæður og stafræna þróun. Dæmi um þetta eru lög um lögheimili, ný heildarlög um skip og frumvarp um stefnumarkandi áætlanir á sviði samgangna, fjarskipta og byggðamála.

[> Lög um brottfall ýmissa laga á málavíði ráðuneytisins](#)

25

Lagabálkar sem felldir voru úr gildi

Kraftur í stafrænni þróun

Ráðuneytið og fagstofnanir hafa unnið að því að efla stafræna þjónustu á sínum vegum. Unnið er að mörgum ólíkum verkefnum sem miða öll að því að því að auka árangur og bæta þjónustu. Allar skrifstofur ráðuneytisins vinna að umbótaverkefnum og setja reglulega ný umbótaverkefni á dagskrá.

Þjónusta Loftbrúar, sem veitir íbúum landsbyggðarinnar fjarri höfuðborgarsvæðinu lægri flugfargjöld til borgarinnar, er að fullu stafrænt og gagnsætt á þjónustuvefnum Ísland.is. Þar er hægt að kanna rétti- indi sín og sækja afsláttarkóða til að nota við bókanir.

Mikið framfaraskref var stigið þegar stafræn ökuskríteini í snjallsímum voru tekin í notkun 1.júlí 2020. Þá hefur verið ákveðið að gera umgjörð fyrir almennt ökunám stafræna frá upphafi til enda fyrir árslok 2021. Tekur það til umsókna, ökunámsbóka, upplýsingagáttar fyrir nemendur og ökukennara, ökuskóla, prófa og útgáfu ökuskríteina. Markmiðið er að einfalda ökunámsferlið, fækka snertiflötum milli stofnana og bæta til muna þjónustu við nemendur og ökukennara.

Tilkynningagátt um öryggisatvik er mikilvæg stafræn þjónusta sem auðveldar stofnunum og fyrirtækjum að tilkynna um öryggisatvik sem upp kunna að koma í rekstri þeirra. Öryggisatvikin geta verið netatvik tengd netárásam eða netglæpum, en geta einnig varðað vernd persónuupplýsinga.

[> Stafræn ökuskríteini komin á Ísland.is](#)
[> Umgjörð ökunáms verði stafræn frá upphafi til enda](#)
[> Íbúar landsbyggðarinnar fá lægri flugfargjöld með Loftbrú](#)
[> Tilkynningagátt mikilvægt skref...](#)

Verkefni stjórnarsáttmála 2021

VERKEFNI	STAÐA
Auka samráð við sveitarfélög um verkefni þeirra og fjárhagsleg samskipti	Lokið
Styrkja sóknaráætlanir landshluta	Lokið
Efla hinar dreifðu sjávarbyggðir og viðhalda fjölbreytni í vaxtarmöguleikum til að tryggja afkomuöryggi þeirra	Lokið
Hefja samstarf við sveitarfélögin um gerð þjónustukorts	Lokið
Hraða uppbyggingu í vegamálum og öðrum samgönguinnviðum með hvort tveggja nýframkvæmdum og viðhaldi	Lokið
Gera innanlandsflug að hagkvæmari kosti fyrir íbúa landsbyggðanna	Lokið
Byggja upp almenningsamgöngur um allt land	Lokið
Styðja við borgarlínu í samstarfi við Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu	Lokið
Huga að möguleikum til að opna fleiri hlið inn til landsins og fjölga þannig þeim svæðum sem geta notið góðs af ferðapjónustu	Lokið
Auka möguleika gangandi og hjólandi vegfarenda í þéttbýli	Lokið
Ljúka ljósleiðaravæðingu landsins árið 2020	Lokið
Fela ráðuneytum og stofnunum að skilgreina störf og auglýsa þau án staðsetningar eins og kostur er	Lokið

